

تأسیسات
معماری و
ساخت و ساز
معماری و
ساخت و ساز

TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԲ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՌԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ՇԻՐ.
ԻԶՄԻՐ	80	4022	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԼԱՒ	80	4022	20
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13	Ֆր.

Համակերպիչ պետ է ուղղել իմացը. «ԴԱՇԻՆԲ»
Հ. ՄԱՄՈՐԻԱՆ ԵՒ ԻԶՄԻՐ

Journal Arménien «TACHINK»
Rédacteur - Directeur
H. R. MAMOURIAN - SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԷՏԻՐՆԵՒ ԱՆԿՈՒՄԸ

Շարաթ մը առաջնական գրելիքն է, շարաթ մը վերջը կը հարկադրուինք գրել, ինչ ընենք. Բայց ասոնցմէ և այդպէս կը պահանջէ մեր երկրին յառաջդիմութիւնը...

Եղաւ վերջապէս առաջ կամ վերջը ըլլալիքը, ինչպէս հիւանդներ կան, որոնց անտանիք ճանչնալով բժիշկը այլևս իր ձեռքը կը քաշէ, այդպէս ալ էտիրնէն եղաւ...

Անկախ ազատութիւն չունէր, պաշարեալ քաղաքները ուշ կամ կանուխ ինչպէս են դատապարտուած: Բայց ձգել որ, որ չափ ալ սիրեցեալ է հիւանդը, որ մը առաջ մեղմեցնու տեղ որ մը վերջը մեղմ, պիտի նշանակէր առնուազն հիւանդը աւելի ևս չարչարել, զայն դեռ քանի մը վայրկեան ալ մեղմ հետ ունենալու անմիտ, անսիրտ և անորակելի չարչարանքները կամենալ իրեն:

Ծանեան աւելի բաղադրուող է, եղաւ իր ողբերգական անկումին մէջ, քան էտիրնէն իր հերոսական զիջողութեանը մէջ, և էստա փայա Շիւքրի փաշայէն նուազ հերոսական պիտի չըլլայ պատմութեանը...

Կը կարծուէր թէ, և ամենայն հաւանակութեամբ, էտիրնէն ընկաւ անցեալ նրկութեանը օր:

Այդ օր հեռագիր մը, խորհրդաւորօրէն կարճ բանաձեւի մը տակ կըսէր թէ «Սեր պիւրը հեռագրան էտիրնէն»: Ինչո՞ւ պիտի հեռագրային, Պատմաբան պարզ էր: Դործերին լիմպուցեր էին, Հոն սպասելու աւելորդ էր և պատերազմական տեսակէտով նոյն իսկ հոն մնալու անհերքելի էր, պէտք էր դեռ ուրիշ տեղ մը երթալ և գործօն ուժ մը աւելցնել պատերազմական ուրիշ թափառանքի մը վրայ արագ ու նոր գործունէութիւն մը ունենալու:

Ո՞րք գնաց արդեօք այդ սերպ բանալը: Ոչ ոք գիտէ: Բայց ամենայն հաւանակութեամբ կամ Շքոտրայի անկումին ալ օգնելու և զիւրացնելու համար գացած պիտի ըլլայ և կամ դէպի Չարշաբա ուղղուած, քանի որ էտիրնէն վերջ կըրուի ամենէն տաք վառարանները անոնք պիտի մնային:

Ձեռք գրեմբ տակաւին թէ Պուլկարիոյ Յունաստանէն խնդրած 50 հազարանոց բանակն ալ, էտիրնէի անկումէն առաջ, հոն հասած պիտի ըլլայ և Պուլկար ու Սերպ բանակներուն թէ Յունաստանի ալ բաժնը պիտի ըլլայ էտիրնէի անկումին փառքը հաւասարապէս բաժնելու:

Էտիրնէի անկումին մանրամասնութիւնները առաջմ մեզի կը պակսին: Պիտի սպասենք պաշտօնական լուրերու և եւրոպական թերթերու: Ստորագրէ որ էտիրնէն թշնամույն ձեռքը յանձնուած է անհետացեալ վիճակի մէջ: Շիւքրի փաշայի ուխտին մէջ մասին կատարուելուն կրնանք հիմակուելն ապահով ըլլալ. քանի որ կըսուի թէ գեռ քաղաքը կը վառուի. չենք գիտեր թէ այս հրկիզումներուն հետ հաւաքական շարժեր ալ, մէկ կամ միւս կողմէն, տեղի ունեցած են...

Դալով Շիւքրի փաշայի ուխտին միւս մասին թէ՛ քաղաքը անհետացնել վերջ, վերջին գնդակը իրեն համար պիտի վերապահէր և այնպէս անձնատուր ըլլար, այս մասին առաջմ գրոյցները շատ են: Ոմանք կըսեն թէ Շիւքրի փաշա իր ըստապալտութիւնը առաջն Սոֆիա գերիվարուած է: Ուրիշներ կը պնդեն թէ իր ըս-

պաներուն հետ վերջին անգամ խորհուրդի նստելէ վերջ ամենքը միասին ինքզինքնին սպաննած են: Բայց ասոնցմէ և ոչ մէկուն դեռ կրնանք հաւատք ընծայել, մինչև որ լուրերը չստուգուին:

Ինչ գիտնանք, տարածայնութիւնները, մանաւանդ այս պահուս, չափազանց շատ են: Հրապարակին վրայ տարբերակ լուրեր կը շրջին: Մենք ասոնցմէ և ոչ մէկուն, այս ըսի ըսաւենք: Երբեք կարեւորութիւն չենք տար, և խորհուրդ կուտանք որ այս խառնաշփոթ վիճակին մէջ աստիճան օտարօտի լուրերուն ոչ ոք հաւատայ և մանաւանդ իր պաղարիւնութիւնը պահելով վստահ կատարութեան վրայ. քանի որ այս բոլորը թշնամիներու յերիւրանքներ են միայն:

Բայց ինչ որ ճշմարիտ է, այն ալ սա է թէ էտիրնէն ընկած է: Ալ անոր մասին բան մը ծածկելիք չունինք, որովհետև ամէն բան գրեթէ վերջացաւ:

«Պատմաբան հայտնութիւն»ը չի կորցանք կնքել, դժբաղդաբար: Եւ արդէն պատերազմի մէջ պատմաբան հայտնութիւն ըսուածը գոյութիւն ալ չունի և դեռ անգիտական դարձուածք մը ըլլալէ ուրիշ բան չի ծառայիր: Սուրին յաղթանակը ամենէն իրական յաղթանակն է: Ինչ կրնանք ընել, շատն չունինք երբեք մենք այս դժբաղդ պատերազմին մէջ: Այսպէս ըսենք, որովհետև այդպէս ըսելն զատ ուրիշ բան չենք կրնար ըսել...

Բայց չենք գիտեր թէ պատերազմը պիտի շարունակուի՞ դեռ: Միայն սա ըսենք թէ՛ եթէ պիտի շարունակուի, ալ ո՞ր մնաց, որուն վրայ կուենք, Չաթալա՞... թէ Մայրաքաղաքին մէջ, կամ Անատոլիոյ գաւառները:

Խնդրեմքս զուգահեռ ժողովուրդը, Պոլիս ալ ձեռքէ հանելու չափ անշուշտ Աստուած մեզի աղջափ ալ յիմարեցուցած ըլլալու չէ: Պոլսոյ առջև հիմա միայն պուլկար զինուորները չեն որ պիտի համախառնեն ու գրոհ տան մայրաքաղաքին պարսպներէն ներս: Դաշնակից մեր թիւը նախկիններէն ըլլալ գինուորները հիմա ուրիշ ընկելք չունենալով կրնան այսօր վաղ Պոլիս մտնել:

Հայտնութեան զատ մեզի ընկելք չիկար և ալ չիկայ: Եւ այդ հայտնութիւնը կրնայ յինք արդէն ստիկ երկու ամիս առաջ ալ կնքել, ինչ որ չորինք: Մնացածը կատարութեան գիտալիք բանն է...

Մեզի կը մնայ աղէտը դարմանել: Եւ էտիրնէի աղէտաւորներն աւելի դարմանումի կարող պար մը չիկայ ներկայիս:

Ձի տաածենք թէ էտիրնէն թշնամիներուն ձեռքն ինչպիսի, ալ անոր բազմաթիւ և բազմաթիւ տարրերը աղէտեղն ա զատուելան, ընդհակառակը անոր արդէն չարչարուած բնակչութեան տառապանքը նոր և դեռ աւելի վերջն է որ կըսուի:

Ինչպէս որ վերաւոր զինուորը առանց ցեղի և կրօնի բոլոր մարդկային զինութեան և օգնութեան կը կարօտի, այդպէս ալ էտիրնէի դժբաղդ բոլոր ազգաբնակչութիւնները համամարդկային դժբաղդ և օգնութեան արժանի են:

Եթէ իւրաքանչիւր ազգ և ցեղ իր էտիրնէի դժբաղդ արեւակցին միայն գոնէ օգնութեան հասնի, արդէն իր պարտականութիւնը կատարած կըլլայ:

Ձի տաածենք հայերս որ էտիրնէի մէջ վեց ամիսինք տարտապաղ հայութեան մը համար օգնելու: Գործը ունինք առջև, նիս, և ամենէն աւելի ասկէ վերջն է որ մեր ընկելք օգնութիւնը բոլորի մը զէմ պիտի կրնայ գայ: Եթէ յապաղինք և քիչ մը աւելի չի փութացնենք, մեր օգնութիւնը

օգնութիւն ըլլալէ աւելի էտիրնէի սովատանջ և սուրէն ազատագրուող պատմութեան համար պիտի ծառայէ գուցէ փառաւոր դերեղմաններու չինութեան...

Ա.Լ.Ո

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԵՁ

Իրողութիւն մը որոշ աստիճանի մը չափ կրնայ գոցուիլ, լուր մը երբ իրական ճշմարտութիւն մը պիտի աւետէ որոշ սահմանէ մը անդին չկրնար սքողուիլ...

Ահա ինչ որ պատահեցաւ էտիրնէի անկման մասին:

Արդէն քանի մը օրերէ ի վեր հասած կցկտուր ու պատ ի պատ հեռագիրները, զուլակիլ տուած էին քիչ շատ բանիմացներու, թէ՛ էտիրնէ, աւագ, ընկած էր: Բնականաբար թերթերը չէին կրնար յստակօրէն արտայայտուիլ, վաւերական կամ պաշտօնական լուր մը չէր տրուած իրենց, թէ և ստուգութեան մասին կասկած մը չկար այլևս... Բայց այդ լուրը հաստատուելու համար պատասխանատուութիւն մը կար ու կ'մնար, ինչ որ չէր կրնար հասկնալ ընթերցողներու ստուար մեծամասնութիւնը, որ միշտ պատրաստակամութիւն ունի թերթերու խմբագիրները քննադատելու, անոնց տգիտութեան վերաբերելու իրողութիւններու սքողում մը, առանց սակայն խորհելու թէ բուն պատասխանատուն թերթի խմբագիրնէն անդին պէտք է փնտռել:

Անցողակի այս պարագան հակիրճ կերպով ըսելէ ետք, ու միանգամայն աւելցնել յետոյ որ ապագայ յաջողութիւն, պատրաստութիւն վրայ եղող ու գալիք ղեկներու մէջ ալ սահմանափակ պիտի ըլլայ թերթի մը յատուութեան բաժնը, հակառակ իր փափաքին իր ընթերցողներին անմիջապէս նոր լուրերու հաղորդակից ընելու համար, կ'առնամ ըսելիք քանի մը խօսքերու:

Սեր հայտնութեան բանակցութիւնները յառաջ կ'ստուգեն խօսքերի մէջ ու նախորդ դաշինքը պարագայներու ստիպման առկա կ'պատրաստուէր խաղաղութիւն կնքել, մեծ եղաւ մեր զարոյթը, բարկութիւնն ու տապալեցաւ Բեամիլ փաշայի դաշինքը, ժողովրդային ցատումին առջեւ...

Ամեն մարդ սկսաւ ազատ չունել առնել, նոր դաշինք մեծ յոյսեր ներշնչեց, պատերազմը պիտի շարունակուէր, և օսմանեան զինուց զարաւոր վառքը պիտի վերահաստատուէր, այս էր ամենուս ալ հաւատքը, յոյսը...

Մահմուտ Շէյխի փաշայի դաշինքը ելք կատարութեան ղեկը ձեռք առաւ սակայն, ղեղուում մը ունեցաւ կարծես, հայտնութեան բանակցութիւններն վերսկսելու որոշում տուաւ ու սկսաւ մէկ կողմէ աւելորդ աշխատիլ ու միւս կողմէ պատերազմի անհրաժեշտ պատրաստութեանց վրայ հակել:

Այսօր Եանեա ու էտիրնէ յանձնուեցան թշնամիին, միջադեռ այն պահուն դիմադրութեան մէջ կ'գտնուէին, անարկուծ ձիւնն ու ձմեռին պատճառաւ կոխները զաղաւթ էին այն տոնն, բայց այժմ կատարուէին կ'մղուէին և երկուստեք անհամար գոհներ կուտան և ասկից զատ վաղը մուրթ է երկու կողմի պատերազմողներուն համար ալ հաւասարապէս, բայց յոռիտեսութեամբ եթէ մտածենք և պահ մը ենթադրենք եթէ կրնայ մեզի աննպաստ ըլլալ, այն ժամանակ պիտի սկսինք մտածել թէ Բեամիլ փաշա, Մահմուտ Շէյ-

քէթ իրաւունք ունէին հայտնութեան բաղձալու և մենք մեր տաք երեւակայութեամբ, անմտած զլխով պատճառ եղանք խնդրոյն այսքան ծայրայեղութեան հասնելուն և չկրցանք Եանեան և էտիրնէն պահել իրենց նախկին անձեռնմխելիութեան պատուանդանին վրայ...

Այո՛, կ'ընդունիմ թէ Եանեայի և էտիրնէի պաշտպանները հերոսներ են, կրնողուն թէ իրենց պարտականութիւնը մինչև վերջ անթերի կատարեցին, կ'ընդունիմ թէ օսմ. զինուց պատիւն ու փառքը բարձր բունցին, բայց անոնք շատ աւելի մեծ, շատ աւելի պանծալի անուն մը պիտի թողէին եթէ հայտնութիւնը կնքուէր այն տոնն և այդ բերդաքաղաքները հայտնութեան բերմամբ յանձնուած ըլլային թշնամիին քան թէ զինուց առջև վերջ ի վերջոյ խոնարհուելու պարտաւորուած...

Վերջապէս պատմութիւնը մեր առջև կ'գտնուի, ըսէ՛ք խնդրեմ, ո՞ր պաշարեալ քաղաքն, ո՞ր բերդաքաղաքն վերջ ի վերջոյ անձնատուր չէ եղած, որպիսի ժամանակ որ չէ յաջողած դուրսէն զինք խեղդող թնդանօղներու և սուրիներու պատնէշները խորտակող օգնութիւն մը գտնել...

Շանեցանք թէ կ'որոնցուցինք. մեզմէ աւելի խելացիներու կ'ընդունու որոշել...

ԵՍ

ՄԱՄՈՐԻԱՆ

ԱՆԱՏՈՒՆ. — Էտիրնէն ինկաւ:

Այո՛, էտիրնէն վերջապէս, հինգուէն ամսուան նման չտեսնուած դիմադրութիւնէ մը վերջ՝ թշնամույն ձեռքէն անցաւ: Բայց ո՞չ, էտիրնէն չինկաւ: Ինկողները թշնամույն ձեռքն անցած էտիրնէին բերդերը, թնդանօղները, ռուսները, ռազմամիտքը, պաշտպանութիւնը չեն, ո՞չ, թշնամույն ձեռքն անցածը էտիրնէն քաղաքին էութիւնը, այս բարձր ու հոյակապ շէնքերը, մզկիթները, բարեկամական հաստատութիւնները և այլն չեն... Այո՛, ասոնց ոչ մէկը չեն. թշնամին էտիրնէի միայն գետները, այսօր այս վայրկեանի կրակներու և ծուխերու մէջ գտնուող էտիրնէի աւերակներուն տիրած է:

Անկման բոլոր պարագաներու մասին լիակատար տեղեկութիւնք կը պակսին մեզ այժմ: Այնու ամենայնիւ սա բացարձակապէս յայտնի է, թէ էտիրնէն, մինչև վերջը օսմանեան քաղաք մը, թուրք բերդ մը մնացած է. այո՛ մինչև վերջը, վասն զի էտիրնէն թուրք էր և թուրք կը մեռնի տոնաց պարտութիւն կրելու: Այսօր, թշնամին ձեռք անցուցածը ոչ թէ բուն իսկ էտիրնէն այլ էտիրնէի մեռած, անկենդան զիւնն է:

Դիւցանք Շիւքրի փաշա, դուն խօսքերը վրայ կեցող միակ թուրքն ես:

* Այսօր ալեւ էտիրնէն չենք տար, էտիրնէն մերն է խօսքերուն նշանակութիւնը չմնաց, վասնզի էտիրնէն ոչ ևս է: Բայց հիմակ որ էտիրնէի անեղծ վերցաւ, հայտնութիւն ըլլալու հաւանականութիւններն սկսան ինքզինքնին ցուցնել:

Ո՛հ, այս հարցումը այս կերպով յառաջ բերելու պարտաւորութիւնը, Օսմանցիի մը համար ինչ դառն, ինչ ցաւալի ճակատագիր մըն է...

Էտիրնէն ինկաւ բայց էտիրնէի զիջողական պաշտպան Շիւքրի փաշա Բանակին մեծ, անարկու զատ մը տուաւ: Անկում, պարտութիւն այո՛, սակայն իր օսմանցի հրամանատարի պատիւն ու փառքը մինչև

վերջը պահել է հոգը անհասարակ եղող
Թուրքի մը պատուովին։
Օսմ. բանակը այս դասը պիտի լսէ՝
այս օրինակին պիտի հետևի։
Ահա ասիկա հասկնալու համար ան-
համբեր ենք։ Մենք խաղաղութիւնը
կարծուածին չափ մօտաւորտ չենք տես-
ներ։ Հաշտութիւն թէ պատերազմ ան
փառունակ կեանք մը թէ փառաւոր մահ
մը. ասոնցմէ ո՛րը արդեօք Պատարխա-
նը բանակէն կը սպասենք։

Անշնչեմը. — Այսին տարակուսելու ոչ
մէկ պատճառ։ Չորս հինգ ամէկ ի վերա-
նորինակ կերպով օսմանցիւթեան փառքն
ու պատիւը պաշտպանող Էտիրէն թըն
նստնոյն ձեռքն ինկած է այսօր։
Ոստաւաճեմք թէ Էտիրէն անկումը
օսմանցիւթեան համար իսկապէս շատ
ցաւալի շատ դառն լուր մըն է Բնաւ
տարակոյս զկայ թէ մինչև հիւս կրած
մեր պարտութեանց ամենէն սեծը, կա-
րևորը Էտիրէն անձնատուութիւնն է
Ասով մէկտեղ աչս պարտութիւնը պէտք
չէ մեզ յուսահատութեան, անմխթար
սուգի մատնէ։

Արդէն պատերազմի Աստուածն րա-
կեղծէն ի վեր մեզի երես չտուաւ ու մենք
պարտութիւննեղէ զլուս չառնք։ Այս
պատճառս առաջափ նախազեներ կոր
սնցուցինք, մեր հարկերուգարաւոր եղ-
թոյները նախատակեցան, անպատու-
ութեան, աղքատացան։ Վերջապէս աչ
խարհիս վրայ որչափ ստորնութիւն, վայ
րագութիւն, գաղանթութիւն որ կայ մեզ
յարմար տեսնուեցաւ։ Որտո զոռն էր
արդարեւ քաժալը գը բմպցինք, այնու
ամենայնիւ խանութիւն չէ որ ինքզինք
նիս կորնցուցնէք Ըղհակաւակը հարկ
է քաջարկութիւն ու թշնամիքն վրէժ լուծե-
լու պատրաստութիւն տեսնել։

Մենք պէտք է մեր այսօրուան անյա-
ջողութիւննեղէն խրատուինք ու սխալ
ներէն օգտուինք, ինքզինքնիս շիտկենք
որպէս զի վրէժխորութեան արժանի ազգ
մը ըլլալինս ապացուցանենք։

Ամփոփելով մեր խօսքը կրսնք։ Մենք
այսօր փոխանակ Էտիրէնին, Նախալին և
ուրիշ սորք տեղերու անգարծ և ցաւա-
լի կորուստին վրայ որբուրու, աւաղելու
մեծագոյն չարքներու տողեն ստնելու
ու մեր նուիրական մայրաքաղաքը՝ Պա-
քիսը պահպանելու աշխատենք։

ԻնժՅԵԼԻԻԷՆ. — Բանի մը օրէ ի վեր
չարաչուք եկեղեցիի մը պէս չըլլող է
տիրոնի անկման զրոցը, առիթ օր մահա-
ցու կայծակի մը հարուածին պէս հաս-
տատուեցաւ։

Ներսէս ու զուրսէս տասը թերևս
քսան անգամ աւելի թշնամիներէ չըջա-
պատուած, արտաքին աշխարհի հետ յա-
րաբերութիւն ունենալէ զոկուած ու պա-
րենազուրկ բերդի մը վեց ամիս տոկար
քաջութեանց քաջութիւնն է։

Էտիրէն ինկաւ, բայց այս անկումը
ասուպի մը չիլումին պէս անփայլ չէ,
այլ արեգակնէ՝ երկինքն ու երկիրը զզր
դեցնելով փրթելուն չափ անհուն բոց
մըն է։

Էտիրէն՝ Սկիւպի, Սելանիկի և Գրեգ-
Բիլիսի ամօթին առջև, օսմանեան պա-
տիւր ու թուրքին փառքն ու պատիւը
այս կերպ վ պահեց։ Էտիրէն ոչ անձնա-
տուր եղաւ, ոչ ալ անուեցաւ։ Էտիր-
նէի ցոյց տուած այս մեծութեան ու
բարձրութեան ղէմ, թշնամիներուն հոն
մտնելն անգամ իրենց համար նուազու-
թիւն մըն է։

Էտիրէն, իր Ալ-Օսմանի մայրաքաղաք
ըլլալու համբաւին արտա չբերաւ։ Անոր
զիւցաղն պաշտպանը՝ Նիւքրի փաշա ան-
կարելիութեանց մէջ կարելիութիւններ
ստեղծելով ու գերմարդկային ճիգեր թա-
փելով յաջողեցաւ մօտ վեց ամիս կանգուն
պահել զայն ու վերջը թշնամիներն յանձ-
նել զայն գրեթէ աւերակ վիճակի մէջ։

Թուրքը կը մեռնի բայց չի յաղթուիր։
Այս ճշմարտութիւնը Էտիրէն ապացու-
ցուց։ Այսօր թշնամին չէ որ Էտիրէն
նուաճեցաւ։ Երբ իր փաշա՝ թշնամին
Սյսօր Սօֆիա գտնուող Երևոյի փա-
շա, պատմութեան մէջ բացած իր մէկ
պատմական թվականի աշխարհը իր
ոտքին տակ կը տեսնէ։

Էտիրէն այսօր ասուպի մը պէս իր
համբուն վրայ հետքեր ձգելով մարեցաւ։
Սակայն անկիս մեր սրտերուն մէջ յա-
տեան պիտի ապրի։

ԷՏԻՐԵՆԻ ԱՆՎԱՆ ԶՈՒՐԶ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մարտի 11-երորդ գիշերը, ժամը մօտ
3,30ին, արևելեան հատածին Պուլկար
հետեակազօրքը յառաջացաւ ղէպի Գուլ
տէրէ և ժամը 4,15ին տեցաւ անկէ։ Միև
նոյն ատեն Պուլկար գաղաթին ու պա-
շարման թնդանթները կրակ բացին թր-
քական զիբքերուն ղէմ որոնք հետեա-
կազօրաց ու թնդանթներու բուն կը-
րակով պատասխանեցին Պուլկարներուն։
Առտուան ղէմ Պուլկարք ստեղծուող կը
սխալ գրաւեցին Գուլթէպէ, Մալթէպէ,
Սապունճուլար, Էլաթի Գուլթէ և Տէ-
միր գափու յառաջացաւ զիբքերը։ Միև
նոյն ատեն Սիւլպ զօրագունը գրաւեց
Գառքէօի հիւսիս-արևմտեան կողմի բը-
լուրը և Էլմէֆէթէօյը։

Պուլկար արևելեան հատածին զօր-
քը միշտ կը յառաջանար։ Առտուան ժա-
մը 10ին կը յաղթեցաւ 200-300 քաղ մօտե-
նալ բերդերու գօտին։ Գերի վարուեցան
1000 հօգի, 6 խրտրնկեց և 21 թնդա-
նթ։ Իրիկունը թրքական քանի մը մարտ-
կոյնները գործողութիւննեղ զաղեցուցին։
Գիշերը Պուլկար հետեակազօրքը քանդեց
արևելեանական արգելքները, Ամսոյս 14ին
Պուլկարք գրաւեցին ամրոցներուն բոլոր
գիծը։ Առաւօտեան ժամը 8,30ին Թուր-
քերը սկսան քանդել մթերանոցները, գօ-
րանոցները, հիւանդանոցները և զինուո-
րական ուրիշ հաստատութիւններ միննոյն
ատեն քաղաքին զանազան կէտերէն կը-
րակ տարով։

Ձերտինանտ թագաւորը ընկերակցու-

թեամբ Պորի և Կիրկոս իշխաններուն
Էտիրէն հասած ու պուլկար բանակաւորն
ալ Տիֆօթէքալէն հոն փոխադրուած է։
Պուլկար նախարարաց խորհուրդը ու-
րոշած է առանց ազգի և կրօնի խտրու-
թեան, Էտիրէնի չքաւոր ժողովուրդին
բաժնել 100 000 ֆրանքի ալիւր և 20 000
ֆր. ի սղ, չաքար և ուրիշ ուտեստներ։
Էտիրէնի իւրաքանչիւր պաշտպան Երևոյի
փաշա անձնատուութեանէն քիչ առաջ ան-
թիւ հետադիւրով հետեակալը հաղորդեց է
Պորի։

«Թշնամին կատաղի յարձուկում մը
գործեց։ Անխնայ ճակատարտ մը սկսաւ։
Ելքը չեմ կրնար գուշակել։ Բայց եթէ
թշնամին յաղթական ելլէ, օղբ հա-
նել պիտի տամ բոլոր բերդերը։ Չպիտի
քաշուիմ նաև քանդելու ազգային ու կը-
րօնական հաստատութիւնները, զանոնք
կոխկռտել չտալու համար պիտի ոտքերուս։
Հիմակ ուրիշ քաղի կուտամ անթիւ հե-
ռալի կայաւը։ Եթէ թշնամին յաղթա-
կան ելլէ, ոչ թէ քաղաքի մը, այլ աւե-
րակներու մէջ պիտի մտնէ»։

Կը հաստատուէ թէ Երևոյի փաշա ի
գործ դրած է իր այս տխուր ծրագիրը։
Երևոյի փաշա հակառակ տարածախու-
թիւնեց անձնապատն չէ եղած այլ Սօֆիա
գերի տարուած է։

Ազգասիր Անտուրազ

ԻԶՄԻՐ

Առաջնորդ Ս. Հայրը կրակի առաւօտ
Ս. Ատեկիւնոս եկեղեցւոյ մէջ քարոզեց
բնաբան ունենալով — Գուլեաց Տէրն զոն
տեսն անխառնութեան զի իմաստութեամբ
արար — խօսքը։ Համառօտ կերպով պատ-
մելէ վերջ տնտեսի առակին պատմութիւ-
նը, խնամ հմտութիւն կերպով քաջատրեց
գործնական մարդ ըլլալու և գործնական
կեանքի պատրաստուելու անհրաժեշտ պէտ-
քը առանց ուղիղ բարոյականի սահման
ներէն դուրս ելլելու։ Նոյնպէս երկուշար-
թի առաւօտ ճաշու ժամուն քարոզեց կա-
նանց համար և պիւճախօս կերպով բա-
քատրեց առանձնութեան սրբութիւնը և
հաւաքեց որ կենցար ամէն կարելի միջոց
ներալ հեշտին և հրապուրիչ դարձնել ա-
մուսնութիւնը, որպէսզի ալիւրը, փխ-
նակ խաշիկու և ամուրի կեանքը նա
խընտրելու սիրով զիմեն ամուսնութեան
— Պարտաւոր թագական խորհուրդը
հ'ազգաւ Առաջնորդ Ս. Հօր զիմելով
կը խնդրէ որ իրենց Տ. Արսէն քննչ, Մի-
քայէլեանը փոխով Պարտաւոր զիմէ Տ.
Արսէն քննչ, Իւլիսի մէջ հաստատուելու
խնդրագիր տուած ըլլալով, Առաջնորդ
Ս. Հայրը Գօնեայի Առաջնորդ Տ. Թա-
թալ Մ. Վ. Գուրիանի գրաւոր արտօ-
նութեամբ զիբքը Գարոյնայի քանանայ
նշանակած էր Կրօն. Ժողովը Պարտաւոր-
ցոց խնդրանքի մասին հարկ եղած
որոշումը պիտի տայ։

— Էտիրէնի Ոսմանաշ հայութեան ի
նպաստ հետեակալ նուիրատուութիւններն
ևս եղած են։

Թագուհին, եթէ ընդունի, ինչ որ չեմ
կասկածիր, այն առաջարկութիւններն
զորս իրեն կ'ենկայեմ, Բարիք պիտի
գայ, տօնելու համար այս մեծ հաշտու-
թիւնը։ Կուզեմ, վերջապէս, որ աղկա-
նիս ամուսնութիւնը, Հայրիկի հետ, առիթ
ըլլայ ժողովրդային ուրախութեան, որու
յիշատակը դարերու մէջ իւրիւր Կուզեմ
որ կարմիր հեղուկը Բարիքի փողոցներուն
մէջ հոսի և լուսավառութիւններու կրակը
յայնպէս մը ըլլայ որ ամբողջ գիշերներ
լուսաւորէ Բարիքը։ Կ'անկնա՞ք այնպէս
չէ կոմս փանն տ'Ալպոն ներկայ պիտի
գտնուի այս իրախանութեանց ինչպէս
նաև Հանրի տը Պէարն, նաև Գօլիւնի, և
զուր. և ձեր կրօնականներն ամենքն ալ
... Բայց այս չէ ամենն։ Կուզեմ բաց
արտով խօսիլ ձեզի հետ Ուրեմն զիմէք
որ Հանրի տը Պէարնի համար փառապանծ
ապագայ մը կ'երազեմ, Որովհետև ընտա-
նիքի անգամ մը պիտի դառնայ և կուզեմ
որ ալ ժանի և իրական թագաւորութիւն
մը ունենայ։ Հանրի տը Պէարնի համար
Յրանալի յիման բան մը կուզեմ, Բօժոն
եան, օրինակի համար։

— Բօժոնիան, գուցէ կոմսը գարմա-
ցած։

Օսմ. ոսկի
Ազն. Տիկին մմն. 3
Միհրան էֆ. Գաղտաղլեան 1
Մեսրոպեան վարժարանի ուսանողու-
թիւն 2

Մեսրոպեան վարժարանի ուսանողու-
թիւն 1
Թակուր էֆ. Տէօփէթեան մէհիւ 2
Տ. Սլար. Ա. Բնչ. Տօնէլեան 1
Մարտ. էֆ. Պաղտասարեան 10 ուսնող

— Կիրակի օր «Բնար» Հ. Ն. Միութեան
Ընդհ. Ժողովը նիստի հրաւիրուած էր ըս-
տելու նախորդ գործադիր Ժողովոյ համա-
լատուութիւնը, ընտրելու համար ընդհ.
Ժողովոյ նոր ղեկանը ու նաև նոր գոր-
ծադիր Ժողով մը։ Ընդհ. Ժողովոյ ղեկան
կազմուած է հետեակալ կերպով.
Ա. Ատեկիւնոս Տ. Կրպտ. Պալապանեան
Բ. » Թակուր Գալաթլեան
Ա. Ստենաղպի » Սոսուր Մաթիկեան
Բ. » Սահակ Կիւլպէնկեան
Իսկ գործադիր Ժողովոյ անգամ ընտրու-
ան մեծամասնութեամբ Տիարք՝

Չարեհ Պաքճեան
Վահան Չիւրեանկեան
Չարեհ Մաղիկեան
Յովսէփեան Հարունեան
Սարգիս Սալախեան
Գրիգոր Ներսէսեան

Իսկ համեմատականի մնացած են Տիարք
Պետրոս Միլիթեան ու Պողոս Մաղազ-
ճեան։

Կ. ՊՈԼԻՍ

Սղիւրէն Պատրիարքարանին կը հե-
ռագրեն. — Չիւրեան Երանոսին կիւր.
Փերուզ. այսօր իսլամին տունէն փախի.
լով առաջնորդարան ապաստանեցաւ.
զինքը կառավարութեան տարինք, որոն
առջև իր բռնի առանգաւոր ըլլալը պա-
տօնապէս յայտարարելէ ետքը մեզի յանձ-
նուեցաւ։

— Էլզապի նախարարութիւնը այս օ-
րերս ձեռնարկեր է Էլզապի Ս. Աստու-
ծածին եկեղեցւոյ կառուաներէն մէկը,
որ բարոյական անունի վրայ արձանա-
գրուած է, ծախու հանել։

— Եկեղեցական համագումար Ժողովը
1/6-ով դադարած չորս եկեղեցական հոռե-
փոխաններու յաջորդներուն համար ընտ-
րութիւն կատարելով ընտրուած են Տ.
Մաղաքիս Արք. Օրմանեան, Տ. Սմայ-
մ. Վ. Գաղազեան և Տ. Երուսաղէմ Մ. Վ.
Փէրուսճեան. իսկ չորրորդ ընտրելին հա-
մեմատականի մնացած է։

— Ազգային չըջանականերու մէջ կը մը-
տածուի ղեկանապետի պաշտօնին կոթի
Միհաս էֆ. Չերազ։

— Պալապանի մէջ Ֆաս օղլու. Հալիմ
ու եղբայրները և ընկերները չուկալին
մէջ հրապարակաւ պոռագներ են թէ Հայ-
րը պիտի կոտորեն ու անոնց արիւնը հե-
ղեղներու պէս պիտի վազցնեն։ Ժողո-
վուրդը մեծ սարսափի և անուշողի մատ-
նուեր է։

— Չարսանճաղի Սարգիսի գիւղէն քե-
լու Մեղրոնեց Սարգիսին կինը Լուսիս,
որուն ամուսինը երկու տարիէ ի վեր Ա-

— Այո՛, սիրելի կոմս, Լուրը լուրի
ունիմ այդ մեծ տրուութեան։ Անշուշտ
մօտաւոր ժամանակի մը մէջ, պիտի լի-
նամ տէրն ըլլալ այդ գեղեցիկ գահին...
Չարս զաւակներէս միայն պիտի յաղթե-
ցնեմ։ Ան Հանրի տը Նալար, իմ զա-
ւակս չպիտի նկատուի այն օրն ուր պիտի
կնութեան առնէ Մարկիթի տը Յրանալը։
Այդ օրէն Նալարը թագաւոր չպիտի
ունենայ։

— Վհապաւ, ըսաւ հաստատ չեցով
մը Մարիյեաք, չեմ կարծիր որ փան-
տ'Ալպոն, թողու հրէք Նալարը։

— Ամեն ինչ կարելի է. կոմս, բայց
եթէ կ'սխալիք... եթէ այս կամ այն
պատճառաւ, Նալարի գահը ազատ
գտնուի, լաւ ուրեմն, ինչ կուէք պարոն։

— Բան մը չեմ ըսեր, տիկին... Կըս-
պատեմ որ Ձեր վհապաւութեան իր մը-
տածումը պարզէ։

— Լաւ ուրեմն, շատ պարզ է. պէտք
է Նալարի համար թագաւոր մը գտնել
Որովհետև այս գեղեցիկ երկիրը չկրնար
առանց զլլաւորի մը մնալ, զայն գտած
եմ...

Մարիյեաք զարմանալով թէ թագու-
հին ինչպէս այսօրինակ նկատողութիւն

ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

ՍՄԱ.

ՄԱՅՐ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Մարիյեաք կոմսը ծուկին մէկը գետին
գրաւ ստանալու համար այս նամակը
զոր կարդաց, ծալեց և դրաւ իր բաճ.
Կոնին մէջ։ Յետոյ ոտքի հըաւ և սպասեց
որ Գաթէրին կրկին խօսք ուղղէ իրեն։

Թագուհին կ'ատածէր. իր մտքին մէջ
կ'արձնէր ու կ'արձնէր իր արտայայտե-
լիք մտածումը և գողունի մօայլ ականարկ-
ներ կ'ենտեղ այս երկրասարդին վրայ որ
իր գաւալն էր։

Յուզւած էր արդեօք. Մարիյեան
զգացումը արդեօք յանկարծ ծաղկած էր
այս սրտին մէջ, ինչպէս ծաղիկ մը ան-
ջրդի անապատի մը մէջ։ Ո՛չ, Գաթէրին
կը ջանար գուշակել թէ արդեօք Մարիյ-
եաք անկեղծ էր ժանն տ'Ալպոնէի հանգէպ
տածած իր սիրոյն մէջ, ինքնիրեն հետ

Round Table